

Subiect: Opinie juridică adițională la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal nr. 985/2002 și Codului de procedură penală nr. 122/2003

Adresată: Ministerul Justiției Republicii Moldova
adrese de contact: secretariat@justice.gov.md
veronica.mihailov-moraru@justice.gov.md;
cristian.postovanu@justice.gov.md

Prezentată de: Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org),
persoane de contact: Vladislav GRIBINCEA (vladislav.gribincea@crjm.org), Oxana BRIGHIDIN (oxana.brighidin@crjm.org)
Tel.: 022 843 601, extensia 104.

Nr/Data: 24/23 din 10 mai 2023

Expediată prin email

Această opinie este prezentată în contextul proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 533/MJ/2022, inițiativă lansată de Ministerul Justiției.

Suplimentar opiniei [nr. 22/22](#) din iunie 2022 și opiniei [nr. 37/22](#) din octombrie 2022, CRJM reiterează propunerile de modificare prezentate anterior. În special, considerarea următoarelor propuneri:

- **Revizuirea sancțiunilor menite să asigure secretul urmăririi penale.** Modificarea va permite responsabilizarea și prevenirea pe viitor a situațiilor în care materialele confidentiale ale cauzelor sunt expuse publicității, pentru a prejudicia ancheta penală. Formularea normei este ajustată la modificările propuse de CRJM în procedura penală, care exclud caracterul absolut al confidențialității urmăririi penale.
- **Introducerea răspunderii penale a învinutului, inculpatului și condamnatului pentru declarații false.** Nu există un drept de a minți în justiție. Dreptul de a nu se auto-incrimina se referă doar la dreptul de a păstra tăcerea și de a nu fi constrâns de a depune declarații împotriva persoanelor apropiate. El nu oferă dreptul acuzatului de a minți. Această măsură are menirea de a curma abuzurile din procedura penală.
- **Decriminalizarea infracțiunii de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate (art. 264¹ CP) prin atragerea la răspundere contravențională a făptuitorilor.** Actualmente, 25% din toate dosarele aflate în judecată sunt din această categorie. Acest lucru va contribui la optimizarea volumului de muncă al judecătorilor și procurorilor, iar combatere efectivă a conducerii în stare de ebrietate va putea fi asigurată dacă se vor introduce sancțiuni mai dure în Codul contravențional.
- **Înăsprirea sancțiunii pentru refuzul sau eschivarea martorului sau a părții vătămate de a face declarații.** Propunem introducerea pedepsei cu închisoarea pentru această infracțiune, mai ales în contextul în care acest comportament poate fi determinat de acuzați avuți, care ar fi

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

gata sa achite pentru martor amenda prevăzută de lege. Sancțiunea ar trebui racordată la sancțiunile prevăzute de art. 312 Cod penal.

- **Includerea unor noi norme pentru a sancționa coruperea activă.** Propunem introducerea în art. 325 CP a unei norme similare din art. 324 CP pentru a acoperi situațiile infracționale, de exemplu: mita în proporții mici, or în prezent, coruperea activa în proporții mici este sancționată mult mai dur decât coruperea pasivă.
- **Clarificarea noțiunii abuzului și excesului de putere:** Propunem clarificarea și definirea mai clară a abuzului și excesului de putere, atât în codul penal cât și în codul contravențional, utilizând o formulare similară componentei de infracțiune depășirea atribuțiilor de serviciu în redacție nouă. Această clarificare vine inclusiv în contextul jurisprudenței recente a Curții Constituționale.
- **Introducerea caracterului executoriu imediat al sentinței primei instanțe:** Propunem includerea posibilității de aplicare a pedepsei de închisoare cu executare după sentința judecătoreiei. Această modificare soluționează vidul creat în urma [hotărârii Curții Constituționale nr. 3](#) cu privire la interpretarea art. 25 din Constituție (care sugerează ca mandat de arest nu se mai eliberează după emiterea hotărârii primei instanțe), dar și riscul eschivării persoanelor condamnate în primă instanță, situații atestate anterior, inclusiv în dosare de rezonanță. Alternativ, poate fi introdus dreptul judecătorului primei instanțe de a suspenda punerea în executare a pedepsei cu închisoare în situații excepționale.
- **Excluderea componentei de contravenție calomnia.** Propunem excluderea componentei de contravenție calomnia deoarece această normă nu este una eficientă, iar eventualele situații care anterior erau investigate în contextul acestei componente contravenționale să fie examinate prin prisma situațiilor de defăimare, reglementată prin Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.
- **Clarificarea art. 307 (pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii), precum și extinderea aplicării acestuia și față de procurori.** Propunem reformularea prevederii, astfel încât aceasta să menționeze la general - act de dispoziție, ceea ce va cuprinde toate actele prin care s-a luat o decizie importantă.

Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.

Cu deosebit respect,

Ilie Chirtoacă
Președinte

Anexă: Modificările de lege propuse

I. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 60

alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Prescripția se întrerupe în cazul în care, pînă la expirarea termenelor prevăzute la alin.(1), cauza penală parvine în instanța de judecată pentru examinare în fond”.

alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Curgerea prescripției se suspendă dacă persoana care a săvîrșit infracțiunea se sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată. În aceste cazuri, curgerea prescripției se reia din momentul reținerii persoanei, din momentul autodenunțării sau din momentul în care a dispărut cauza de suspendare.”

alineatul 6 va avea următorul conținut:

„(6) Persoana se liberează de răspundere penală dacă de la data săvîrșirii infracțiunii au trecut 25 de ani și prescripția nu a fost întreruptă sau suspendată.”

2. La articolul 77

Se vor introduce următoarele circumstanțe agravante:

„o) tergiversarea urmăririi penale sau a judecării cauzei;

p) sustragerea de la urmărirea penală sau de la judecată;”

3. Articolul 134¹² alin. (2) se abrogă.

4. Articolul 264¹ se abrogă.

5. Articolul 307 va avea următorul cuprins:

Articolul 307. Emiterea unui act de dispoziție, procesual sau de procedură cu încălcarea legii

(1) Emiterea cu bună-știință de către judecător sau procuror a unui act de dispoziție, act procesual, sau act procedural cu încălcarea normelor legale imperative, în beneficiul sau detrimentul unei persoane

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1500 la 3000 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(2) Aceeași acțiune

a) legată de învinuirea de săvîrșire a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) care au cauzat daune în proporții deosebit de mari

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

6. Articolul 312 va avea următorul cuprins:

Articolul 312. Declarația mincinoasă, concluzia falsă sau traducerea incorectă

(1) Prezentarea, cu bună-știință, a declarației mincinoase de către martor, victimă, partea vătămată, învinuit, inculpat sau condamnat, a concluziei false de către specialist sau expert, a traducerii sau a interpretării incorecte de către traducător sau interpret, dacă

această acțiune a fost săvârșită în cadrul procesului civil, procesului penal, procesului contravențional sau în instanța de judecată internațională, se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 800 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 3 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

- a) legate de învinuirea de săvîrșire a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;
  - b) săvîrșite din interes material;
  - c) însoțite de crearea artificială a probelor acuzatoare
- se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 6 ani.

7. **Articolul 313 va avea următorul cuprins:**

Articolul 313. Refuzul sau eschivarea martorului, victimei ori a părții vătămate de a face declarații

Refuzul sau eschivarea martorului, victimei ori a părții vătămate de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau în instanța de judecată se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

- a) într-o cauză privind săvîrșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;
  - b) săvîrșite din interes material
- se pedepsesc cu amendă în mărime de la 550 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani.”

8. **Articolul 315 va avea următorul cuprins:**

Articolul 315. Divulgarea datelor confidențiale ale urmăririi penale

(1) Încălcarea de către martor, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă, de către reprezentantul sau apărătorul acestora a interdicției de a comunica terților datele privind urmărirea penală

se pedepsește cu amendă în mărime de la 300 la 800 unități convenționale, sau cu închisoare de pînă la 3 ani,

(2) Comunicarea către terți, de către expert, specialist, interpret, traducător și alte persoane care asistă la acțiuni efectuate în cadrul urmăririi penale a datelor confidențiale privind urmărirea penală fără acordul persoanei responsabile de efectuare urmăririi penale

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

(3) Fapta de la alin. (2)

- a) săvârșită de către judecător, procuror, ofițerul de urmărire penală sau ofițerul de investigații;
- b) pentru a favoriza învinuitul sau a îngreuna urmărirea penală;
- c) cu privire la infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1,000 la 2,000 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 10 ani.

9. Articolul 327 va avea următorul conținut:

Articolul 327. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu

(1) Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes personal sau în interesul altor persoane, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, sau imposibilitatea exercitării atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Aceeași acțiune:

a) săvîrșită de o persoană cu funcție de demnitate publică;

b) săvîrșită din interes material

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1350 la 2350 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(3) Abuzul de putere sau abuzul de serviciu, săvîrșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

10. La articolul 328

Alineatul (1), sintagma „considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice” se substituie cu sintagma „mari, sau imposibilitatea exercitării atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice”.

II. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 248-251 art.699 din 05 noiembrie 2013, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

- 11.** Articolul 466 alineatul (2) se completează cu p. 1¹⁾ cu următorul cuprins:
1¹⁾ la data pronunțării, în cazul condamnării la închisoare cu executare;”

III. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78-84, art. 100), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

- 12. Articolul 70 se abrogă.**

- 13. Articolul 312 va avea următorul cuprins:**
Articolul 312. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu

Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes personal sau în interesul altor persoane, dacă aceasta a cauzat daune materiale, sau a îngreunat exercitarea atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,” se sancționează cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

14. La articolul 313

sintagma „și care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, dacă fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii” se substituie cu sintagma „, dacă aceasta a cauzat daune materiale, sau a îngreunat exercitării atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,”.